

Program a levegő tisztaságának védelmére

Városaink és iparunk örvéndetes fejlődését egyre fokozódó mértékben kísérte végig — és követi ma is — egy rendkívül káros jelenség: a levegő szennyeződése. Jelenleg a világszerte elsőrendű problémaként kezelt civilizációs ártalmak egyik fő kórokozájaként tartják számon.

Az egészség oldaláról

Hazánkban évente 700 millió forintnyi gazdasági kárt idéznek elő az ipari üzemek levegőbe kibocsátott szennyező, mérgező végtermékei. A gyógyszer- és vegyipari gyárak közelében levő termőföldek több száz holdnyi területe megsínyli a termést pusztító vegyi anyagokkal dolgozó üzemek szomszédságát, de más növényekre, és vizeink halállományára is igen káros hatást gyakorolnak a légszennyezéssel nagy távolságokra eljutó szennyező anyagok.

De bármilyen nagy összegűek legyenek is gazdasági veszteségeink, a légzőszervi megbetegedések nagy száma és a szívbetegségek egyre fokozódó aránya a jelenség orvosi, egészségügyi oldalára összpontosítja a figyelmet.

Építészaink, orvosaink már évekkel ezelőtt felfigyeltek a problémára, s együttműködésük eredményeképp nem egy hasznos intézkedés, nemes törekvés látott napvilágot. Az Országos Építészügyi Szabályzat például már régóta fogva rögzíti a szennyezések maximálisan megengedhető mértékét, s meghatározza azt is, hogy a szennyező anyagokat kibocsátó ipari üzemektől milyen távolságban lehet lakóházakat építeni. Az OKI és a KÖJAL állandó vizsgálatainak tárgya a környezeti levegő tisztasága és a szennyeződést kibocsátó üzemek, járművek vagy akár kázanok füst-por-gáz „termelése”. Az MTESZ elsőként hívta fel a figyelmet hazánkban a levegőtisztaság védelmének társadalmi fontosságára, és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság hívta életre hat évvel ezelőtt a fővárosi levegőtisztasági bizottságot, az első ilyen feladatkört ellátó szervezetet. Az FLB működésének hatására 3—4 éven belül megszüntetik a széntüzelést Budapest sűrűn lakott központi területein, s az erősen szennyező ipari üzemeket is sorra kitelepítik a fővárosból.

Mindez mégis kevésnek bizonyult. Szükség volt egy olyan országos hatáskörű, több tárca együttműködését koordináló szerv megalakulására, amely távlatokban is végleg megoldja hazánkban ezt a problémát.

Mint dr. Somhegyi Ferenc, az ÉVM osztályvezetője a Magyar Urbanisztikai Társaság egyik legutóbbi klubnapján elmondotta, a tavaly megalakult országos levegőtisztaság-védelmi bizottság tesz majd eleget ennek a feladatnak. A bizottság szerteágazó munkáját az Építészeti és Városfejlesztési Minisztérium hangolja össze és irányítja.

Sokéves fáradságos, aprólékos munka a feltétele a nagyszabású terv sikerének.

Mindenekelőtt feltérképezik és három fő kategóriába sorolják az ország vidékeit.

Bonyolult, minden részletre kiterjedő számításokkal, 31-féle szennyező anyagot figyelembe véve határozzák meg a területkategóriák szennyezési „normáit”. A bizottság munkaprogramja — a lakóterületeken jelentkező hatást is számításba véve — pontosan meghatározza, hogy az újonnan létesülő és a már meglévő üzemek milyen mennyiségű szennyező anyagot bocsáthatnak a levegőbe. 1971. július 1-től a tanácsok vizsgálják felül az építési engedélyeket, amelyben az új ipari létesítmény tervezőjének részletes számításokkal kell bizonyítania: az üzem által kibocsátott szennyeződés nem haladja meg a terület kategóriájának megfelelő, megengedett mértékét.

Progresszív bírság

A már meglévő, működő üzemeket fokozatosan állítják át a védekezésre. Négy kategóriába sorolják a gyárakat, s e szerint határozzák meg a szennyezés kibocsátásának maximális mértékét. Mivel a korszerű védekező anyagok, a szennyszűrő elektrofilterek beszerzése és a technológiai átalakítása nagy költséget igényelnek, a szennyező üzemeknek 1974—75-ig kell elérniük a rájuk vonatkozó normákat. (Több üzemben 90—95 százalékos szigorítás is elképzelhető.) Amelyik üzem a határidőn túl a megengedettől több szennyeződést bocsát ki, a lemaradás arányában progresszív bírságot fizet. Ha az új üzemek — kényelmi vagy gazdaságossági szempontoktól vezérelve — nem használják a védőberendezéseket, ugyanilyen bírságot kötelesek fizetni.

A bizottság úgy tervezi, hogy az így befolyó bírság 30—40 százalékát a kevésbé gazdaságosan termelő üzemek támogatására fordítja, megkönnyítve számukra a védőberendezések felszerelését és a technológia költséges átalakítását. De mert a progresszív bírságokból csak két év múlva képződhet támogatási alap, a jövő évtől kezdve az erősebben szennyező kategóriába tartozó ipari üzemek alapjárulékot is fizetnek.

H. V. A